

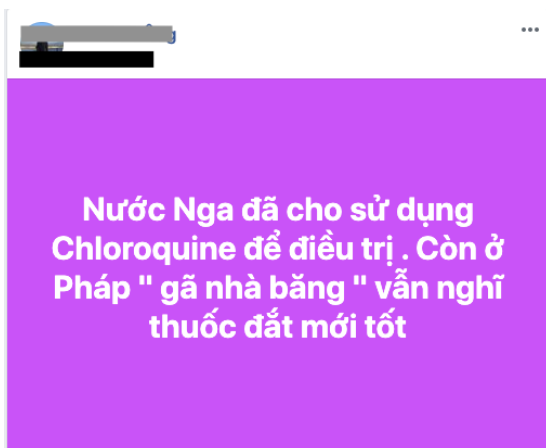

Đối phó tin đồn: Thuốc điều trị chưa được kiểm chứng - Chloroquine và Hydroxychloroquine

Gần đây, thuốc chloroquine và hydroxychloroquine được nhắc đến rất nhiều. Các nhà lãnh đạo thế giới quảng bá về chúng, các nhà khoa học bắt đầu nghiên cứu về các loại thuốc này và tác động của chúng đối với COVID-19, và mạng xã hội khắp thế giới tràn ngập các phát ngôn quá quyết, nỗi sợ và tình trạng mua thuốc do hoảng loạn. Giới truyền thông cũng là tâm điểm trong quá trình quảng bá nguy hiểm về phương thức điều trị chưa được kiểm chứng này.

Tại Indonesia, người dân đổ xô đi mua chloroquine không theo toa sau khi Tổng thống Joko Widodo cho là chloroquine "đã được kiểm chứng là điều trị được dịch COVID-19 ở các quốc gia khác". Đây là lời ám chỉ của ông về tuyên bố của Tổng thống Mỹ Donald Trump rằng chloroquine chính là "kẻ thay đổi cuộc chơi". Tổng thống Indonesia sau đó thừa nhận tuyên bố của mình đã gây hiểu nhầm.

Nhiều câu hỏi và bình luận về chloroquine và hydroxychloroquine cũng xuất hiện trên các diễn đàn trực tuyến và Facebook:

Nhưng những loại thuốc này là gì và làm sao để chúng ta có thể đưa tin về chúng một cách có trách nhiệm?

Chloroquine và hydroxychloroquine là thuốc gì?

Chloroquine và hydroxychloroquine được biết đến trên thời sự gần đây là những loại thuốc có tiềm năng phòng chống COVID-19. Chloroquine và hydroxychloroquine từ lâu đã được sử dụng để điều trị bệnh sốt rét. Chloroquine được phát triển đầu tiên vào năm 1934 bởi công ty dược phẩm Bayer và được sử dụng trong Chiến tranh Thế giới II để phòng bệnh sốt rét.

Hai loại thuốc này còn được sử dụng để điều trị bệnh thấp khớp, một căn bệnh gây đau, sưng và cứng khớp kéo dài và bệnh lupus (ban đỏ), một chứng rối loạn hệ miễn dịch.

Tại sao thuốc chống sốt rét lại hiệu quả trong trị vi-rút?

COVID-19 là bệnh gây ra bởi vi-rút SARS-CoV-2 và hiện vẫn chưa rõ bằng cách nào mà thuốc chloroquine và hydroxychloroquine vốn rất hiệu quả trong phòng chống ký sinh trùng sốt rét *Plasmodium* lại có thể đồng thời có khả năng chống lại vi-rút.

Chúng có hiệu quả trong việc điều trị hay phòng ngừa COVID-19 hay không?

Các bác sĩ tin rằng chloroquine và hydroxychloroquine có thể giúp bệnh nhân mắc COVID-19 phòng ngừa vi-rút corona xâm nhập và tái tạo trong tế bào. Có khả năng các thuốc này chế ngự tình trạng phản ứng quá mức (có khả năng dẫn đến tử vong) của hệ miễn dịch khi nó làm việc quá sức trong quá trình đẩy lùi vi-rút SARS-CoV-2. Các nghiên cứu từ phòng thí nghiệm đã cho thấy chloroquine có khả năng làm chậm hoạt động của vi-rút SARS-CoV-2 nhưng liều lượng cần dùng thường cao và có thể gây ngộ độc nghiêm trọng ở người.

Tuy nhiên, vẫn còn nhiều tranh cãi đang diễn ra liên quan đến vai trò của chloroquine và hydroxychloroquine trong việc điều trị COVID. Các nghiên cứu cho đến nay vẫn ở quy mô nhỏ với một số hạn chế và kết quả gây tranh cãi. Cần có thêm các nghiên cứu để xác định liều lượng tối ưu, thời gian điều trị và tìm hiểu những tác dụng phụ và hệ quả lâu dài của thuốc.

Tổ chức Y tế Thế giới tuyên bố vẫn chưa có đủ dữ liệu để xác định tính hiệu quả của chloroquine hay hydroxychloroquine trong việc điều trị bệnh nhân mắc COVID-19 cũng như khả năng phòng ngừa việc nhiễm vi-rút corona.

Ngày 24 tháng 4, Cơ quan Quản lý Thực phẩm và Dược phẩm Hoa Kỳ (FDA) cảnh báo việc sử dụng hydroxychloroquine hay chloroquine trong việc điều trị dịch COVID-19 bên ngoài môi trường bệnh viện và thử nghiệm lâm sàng do nguy cơ xảy ra rối loạn nhịp tim.

Khuyến cáo của FDA dẫn chứng các tác dụng phụ nghiêm trọng liên quan đến tim mạch, các ca tử vong của bệnh nhân nội trú và ngoại trú trong điều trị và phòng ngừa COVID-19. Cục FDA thông báo họ sẽ tiếp tục điều tra thêm về những nguy cơ đe dọa đến sự an toàn này.

Hiệp hội bệnh truyền nhiễm Hoa Kỳ, Đại học Tim mạch Hoa Kỳ và Viện Y tế Quốc gia (NIH) đều khuyến cáo rằng bệnh nhân chỉ được điều trị bằng chloroquine và hydroxychloroquine trong các thử nghiệm lâm sàng cho đến khi có thêm bằng chứng cho thấy tính an toàn và hiệu quả của các loại thuốc này trong điều trị COVID-19.

Các tác dụng phụ sẽ dẫn đến các nguy cơ cao hơn khi người mắc COVID-19 có bệnh nền về tim mạch, gan hoặc thận và đã có các báo cáo riêng lẻ là vi-rút cũng tác động đến các cơ quan này trong cơ thể con người. Một nghiên cứu mới đây ở Brazil đã bị dừng sau khi người tham gia được điều trị bằng thuốc chloroquine liều cao có nhịp tim bất thường.

Trên 20 thử nghiệm lâm sàng đã được đăng ký để thử nghiệm việc sử dụng chloroquine và hydroxychloroquine trong điều trị COVID-19. Xem tại đây để biết thêm các lời khuyên về cách đưa tin một cách có trách nhiệm về các thử nghiệm lâm sàng.

Tại sao phải cẩn trọng khi đưa tin về những loại thuốc này?

Lượng dự trữ cả hai loại thuốc này đều đang cạn kiệt nhanh do nhiều người tìm cách sử dụng phương thức điều trị chưa được kiểm chứng này. Sự khan hiếm thuốc này đang được ghi nhận tại Vương quốc Anh cho tới Thái Lan hay Pháp. Đây là điều rất nguy hiểm bởi hai lý do:

- Hàng triệu người mắc bệnh lupus và thấp khớp có thể sẽ không có được loại thuốc mà họ cần phải được cung cấp này;
- Điều này có thể dẫn đến hiện tượng tự dùng thuốc và gây ra các hậu quả chết người

Tại sao việc tự dùng thuốc lại nguy hiểm?

Việc tự dùng thuốc để phòng ngừa COVID-19 bằng chloroquine và hydroxychloroquine có thể rất nguy hiểm. Hậu quả của việc sử dụng hai loại thuốc này khi chưa có sự giám sát về mặt y tế đã được ghi nhận và có thể dẫn đến rối loạn chức năng mắt cũng như các rối loạn chức năng vận động và cơ bắp. Các tác dụng phụ khác có thể bao gồm bệnh cơ tim hoặc tim khó bơm máu đến các bộ phận khác của cơ thể khiến có thể dẫn đến suy tim. Một số bệnh nhân nếu dùng liều chloroquine quá cao có thể dẫn đến rối loạn nhịp tim nghiêm trọng. Với tình trạng này, tim bệnh nhân có thể đập quá nhanh, quá chậm, quá sớm, hoặc với nhịp đập bất thường.

Việc người mắc bệnh thận sử dụng thuốc chloroquine và hydroxychloroquine chưa qua giám sát có thể khiến phát sinh các biến chứng do thận không thể loại bỏ hết lượng nước tiểu và chất thải dư thừa dẫn đến suy thận.

Trường hợp được nhắc đến nhiều nhất về ngộ độc chloroquine liên quan đến một cặp vợ chồng ở bang Arizona do sợ chết vì COVID-19 đã tự chữa trị với một loại chloroquine phosphate không được dùng trong y tế, vốn được sử dụng để làm sạch bể cá. Người chồng đã tử vong và người vợ đang trong tình trạng nguy kịch.

Làm thế nào để bạn, một nhà báo, đưa tin về chloroquine và hydroxychloroquine mà không góp phần gia tăng sợ hãi, hoảng loạn hay khuyến khích các hành vi nguy hiểm?

Tuyên truyền thông tin **từ các chuyên gia y tế đáng tin cậy**: Các chuyên gia y tế và các nhà nghiên cứu thường không có các điều kiện giống như các chính trị gia để tiếng nói của họ được lắng nghe rộng rãi. Hãy tích cực tuyên truyền tiếng nói của các chuyên gia y tế và hợp tác với họ để đảm bảo việc truyền đạt thông tin bằng những ngôn từ đơn giản, dễ hiểu và phù hợp với bối cảnh thực tế.

Đừng để cảm xúc chế ngự sự thật: Không thể phủ nhận rằng sự xúc động của một người nào đó có người thân đã mất vì vi-rút corona sẽ khiến cho cuộc khủng hoảng này tác động đến tâm lý, cảm xúc của nhiều người. Tuy nhiên, đừng để rơi vào cạm bẫy của những lời thỉnh cầu đầy xúc động trên sóng truyền hình mà thúc đẩy việc cung cấp, phê duyệt chloroquine hay các phương thức can thiệp y tế khác. Bạn bè và người thân của các nạn nhân nhiễm vi-rút Corona không phải là các chuyên gia y tế. Họ đang ở vị trí nhạy cảm, dễ tổn thương và những phát ngôn của họ không nên trở thành những tư liệu để bạn đưa tin.

Tìm kiếm những hạn chế trong các thử nghiệm: Hiện có hàng trăm thử nghiệm đang được tiến hành để tìm ra thuốc phòng ngừa và chữa trị COVID-19, trong đó nhiều thử nghiệm đã được tiến hành gấp rút và công bố các phát hiện chưa qua các quy trình xác minh và kiểm định thông thường. Xem tại đây để biết thêm các lời khuyên về cách đưa tin một cách có trách nhiệm về các thử nghiệm lâm sàng.

Làm thế nào để bạn, một nhà báo, đưa tin về chloroquine và hydroxychloroquine mà không góp phần gia tăng sợ hãi, hoảng loạn hay khuyến khích các hành vi nguy hiểm? (tiếp)

Hãy sáng suốt: Đừng gộp tất cả khán giả/độc giả của bạn thành một nhóm đối tượng người lớn duy nhất khi đưa tin về thuốc chloroquine và hydroxychloroquine. Trong khi các liều dùng cao gây nguy hiểm cho người lớn thì các liều dùng nhỏ khoảng 1-2 gram cũng có thể gây tử vong cho trẻ nhỏ. Vì vậy, sự thận trọng là thực sự cần thiết.

Thận trọng với việc sử dụng tính từ: Bám sát sự thật và tôn trọng bản chất cứng nhắc, lạnh lùng của nó. Đừng gây tạo nên các yếu tố giật gân cho bài viết bằng các lời lẽ như "phương thuốc thần kỳ" hay "kẻ thay đổi cuộc chơi".

Sàng lọc tốt thông tin: Trách nhiệm của bạn với tư cách là một người nhà báo sẽ không dừng lại khi bạn tắt máy tính vào 5 giờ chiều. Đảm bảo mọi nội dung bạn chia sẻ hoặc thích trên mạng xã hội là những thông tin đã được xác minh và đáng tin cậy, ngay cả trên tài khoản cá nhân của mình. Đừng bị cám dỗ mà gửi đi các bài viết hoặc thông tin từ các nguồn không đáng tin cậy hoặc chưa được xác minh.

Giải quyết các thông tin sai lệch mà bạn nhìn thấy: Nếu bạn thấy thông tin sai lệch trên mạng hoặc được bạn bè và thành viên gia đình chia sẻ, bạn có nghĩa vụ phải hướng họ đến các sự thật đã được xác minh. Có thể làm điều này mà không cần phải bắt đầu bằng một cuộc tranh luận.

Evidence Aid đã hỗ trợ duyệt các tài liệu tham khảo dùng cho bản hướng dẫn này. Nếu bạn có bất kỳ câu hỏi, yêu cầu về nguồn thông tin, ý kiến phản hồi hoặc muốn cho chúng tôi biết các công cụ của chúng tôi hữu ích trong những bối cảnh nào, bạn có thể gửi email cho chúng tôi bất cứ lúc nào qua địa chỉ covid-19@internews.org

